

KANSALLISGALLERIA, VALTION TAIDETEOSTOIMIKUNTA

Toimintakertomus 2023

1 JOHDANTO

Kansallisgalleriaa koskevan lain mukaan Valtion taideteostoimikunta toimii Kansallisgallerian yhteydessä. Vuoden 2023 aikana aloitettiin Kansallisgallerian 2030-luvulle ulottuvan strategisen tavoitteen mukaisesti kirkastamaan, mitä se tarkoittaa ja mitä sen pitäisi seuraavalla vuosikymmenellä olla.

Valtion taideteostoimikunnan toiminnalla on pitkä historia. Sen tarkoitus valtion hallinnoimien tilojen kaunistamiseksi ja taide-elämysten tuottamiseksi niiden käyttäjille on kestänyt aikaa. Vuonna 2023 valtion taideteostoimikunnan kokoelmasta tehtiin jälleen uusia talletuksia enemmän kuin edellisenä vuonna. Valtion taideteostoimikunnan työmäärän ja samalla sen toiminnan keskeisin tällä hetkellä näkyvä ongelma on, että myös vanhoja talletuksia loppuu vuosi vuodelta enemmän. Tämän seurauksena yhä suurempi osa talletukseen tarkoitettujen valtion taideteostoimikunnan kokoelmasta on Kansallisgallerian säilytystiloissa. Vuonna 2023 säilytystiloissa olevien taideteosten lukumäärä nousi ensikerran talletettujen teosten lukumäärää suuremmaksi. Tämän suhdeluvun muuttaminen on yksi seuraavien vuosien keskeisimpiä tavoitteita.

Kiitän Valtion taideteostoimikuntaa ja Kansallisgalleriassa sen toiminnasta vastaavan Kokoelmahallintaosaston vastuuhenkilöitä hyvästä ja tuloksekkaasta työstä vuonna 2023.

Kimmo Levä
pääjohtaja

ESIPUHE

Taideteosten hankkiminen uusiin tai peruskorjattuihin tiloihin oli tärkeä osa valtion taideteostoimikunnan työtä myös vuonna 2023. Jokainen näistä hankinnoista tuo mukanaan tärkeän yhteistyöverkoston, joka muodostuu tavallisesti Senaatti-kiinteistöjen, suunnittelusta vastaavien arkkitehtien ja rakennuksen käyttäjien edustajista. Vuoden 2023 kilpailu- ja suorahankintahankkeista mittavin oli Kansallismuseon uudisosan kaksiosainen avoin kilpailu. Valtion taideteostoimikunta kokoontui ensimmäisen kerran keväällä valitsemaan Kansallismuseon kilpailuun jätetystä reilusti yli sadasta ehdotuksesta neljä ehdotusta kilpailun toiselle kierrokselle. Kilpailun voittaja valittiin ja julkistettiin lokakuussa.

Toimikunta tekee taiteen hankintapäätökset ja valitsee taidekilpailujen voittajat taiteellisin perustein. Samaan aikaan yhteistyökumppaneiden kuuleminen asiantuntijoina päätöksiä tehtäessä on ensiarvoisen tärkeää. Toimikunnan jäsenenä työskentely on näköalapaikka, jossa vaikutetaan hankittavien teosten välityksellä rakennuskohteissa työskentelevien, opiskelevien tai – kuten Kansallismuseon tapauksessa - kulttuuriperinnön äärelle hakeutuvien ihmisten elämään pitkälle tulevaisuuteen.

Toimintavuoden 2023 päätyttyä on aihetta kiittää itse toimikunnan lisäksi kaikkia suorahankinta- ja kilpailuhankkeisiin osallistuneita asiantuntijoita hyvästä ja merkityksellisestä yhteistyöstä.

Riitta Ojanperä, valtion taideteostoimikunnan puheenjohtaja

Valtion taideteostoimikunta hankkii nykytaiteen teoksia sijoitettavaksi Senaatti-kiinteistöjen ja Suomen Yliopistokiinteistöjen omistamiin tai vuokraamiin tiloihin. VTTK on opetus- ja kulttuuriministeriön asettama ja toimii Kansallisgallerian yhteydessä.

2 TOIMIKUNTA

2022–2025 toimikunnan jäsenet:

Puheenjohtaja:

Kokoelmahallintajohtaja Riitta Ojanperä, puheenjohtaja, Kansallisgalleria

Jäsenet:

Asiakaspäällikkö, arkkitehti Jari Auer, Senaatti-kiinteistöt

Kuvataiteilija Pirjetta Brander

Valokuva- ja videotaiteilija Marja Helander

Kuvataiteilija, taidemaalari Heli Hiltunen

Taidegraafikko Ari Pelkonen, varapuheenjohtaja

Muotoilija, muotoilujohtaja Kirsti Saarikorpi

Taideasiantuntija, arkkitehti Mika Savela, Taiteen edistämiskeskus

Toimikunta kokoontui vuoden aikana 14 kertaa.

Vastaava tuottaja Eija Aarnio hoitaa valtion taideteostoimikunnan sihteerin tehtäviä ja vastaa kokoelman hoidosta, tilausteosten tuottamisesta sekä talletuksista yhteistyössä amanuenssi Heli Ahmion ja taidekoordinaattori Marjo Sarjasen kanssa. Aarnio, Ahmio ja Sarjanen kuuluvat Kansallisgallerian Valtion taideteostoimikunta -yksikön henkilökuntaan.

Filosofian maisteri Heli Lukkarinen toimii taideasiantuntijana peruskorjattavan Valtion vierastalon taideohjelmassa. Työ ajoittuu vuosille 2022–2024. Projekti on valtioneuvoston kanslian rahoittama.

Teosten konservointi, kehystys, kuljetus, ripustus ja valokuvaus ostetaan ulkopuolisena asiantuntijapalveluna.

3 TAIDETEOSTEN HANKINTA

Valtion taideteostoimikunnan kokoelmaan ostetaan teoksia suoraan taiteilijoilta, gallerianäyttelyistä ja taiteilijajärjestöjen teosvälitystilaisuuksista. Hankinnoissa pyritään monipuolisuuteen ja yhdenvertaisuuteen, mitä tulee taiteilijavalintoihin ja hankintatapoihin. Määrärahaa teoshankinnoille saatiin 700 000 euroa. Lisäksi eduskunta osoitti valtion taideteostoimikunnalle vuoden 2023 valtion

talousarviossa 100 000 euron, 3-vuotisen siirtomäärärahan kotimaisten nykytaiteilijoiden teosten hankintaan. Viime vuoden 3-vuotista siirtomäärärahaa siirtyi tälle vuodelle 62 270 euroa.

TEOSOSTOT

Kokoelmaa kartutettiin 189 uudella teoksella. Rahaa käytettiin ostoihin ja tilausteoksiin yhteensä 775 474 euroa.

Hankintoja tehtiin viime vuonna yhteensä 123 taiteilijalta tai taiteilijaparilta.

Kokoelmaan hankittiin 55 maalausta, 33 grafiikan vedosta, 4 piirustusta, 20 valokuvaa ja 23 veistosta, 4 installaatioita ja yksi veistosinstallaatio. Kokoelmaan hankittiin myös 19 korutaiteen ja 30 taideteollisen teosta.

Valtakunnallisten taiteilijajärjestöjen järjestämiin teosvälytystilaisuuksiin tutustuttiin seuraavasti:

Taidemaalariiliiton Teosvälytys- ja Korutaiteen teosvälytystilaisuus, 10.3., Kaapelitehdas, Helsinki

Ornamon teosmyynti, 10.3., Galleria Maamusta, Helsinki

TEOS 2023, Kuvanveistäjäliiton ja Suomen Taidegraafikoiden teosvälytystilaisuus, 21.9., Kattilahalli, Suvilahti, Helsinki

OTOS / 23 -teosvälytys, Valokuvataiteilijoiden liitto, 2.11., Valssaamo, Kaapelitehdas, Helsinki

Muut vierailukohteet:

Andy Bestin ja Merja Puustisen työhuonekäynti, 1.3., Salo

Emma Helteen työhuonekäynti, Savion taideyhteisön tilat, Location, Location, Location -näyttely, 25.5., Klondyke-talo, Savio

Serlachius-museo Gösta; Art House Brander; Kesänäyttely LEIRINTÄALUE – CAMPING SITE; Kuvataiteen Valtakunta; Galleria Halmetoja, Kuvataideviikkojen näyttely, Pekilo, 24.8. Mänttä

Inka Niemisen työhuonekäynti, 31.8., Helsinki

TILAUSTYÖT

Kuluvan vuoden aikana valmistui viisi teosta:

Andy Best ja Merja Puustinen: *Saaristo*
Turun yliopiston Kasarmialueen kampus, Arcanum-rakennus
Kutsutaidekilpailu, tilausteos 2022.

Teoskokonaisuuteen kuuluu kolme kallioluodoista muistuttavaa istuinkokonaisuutta, joita voi liikutella eri tilaisuuksiin sopiviksi ryhmiksi. Lisäksi *Saariston* visuaalista maailmaa luovat viisi kattoon kiinnitettyä, ovaalin muotoista, valoa heijastavaa levyä. Teos edustaa taiteilijoiden pyrkimystä tehdä sosiaalisesti ja fyysisesti osallistavia taideteoksia.

Johanna Havimäki: *Suuret pienet*
Valteri-koulu Mäntykangas, Kuopio
Yleinen taidekilpailu, tilausteos 2021.

Kierrätysnahasta valmistettu veistoskokonaisuus levittäytyy koulun eri tiloihin. Luonnon monimuotoisuudesta muistuttavat veistokset yhdistävät abstraktia ilmaisua ja tunnistettavia yksityiskohtia, orgaanisia juurakkoja, hyönteisiä, sieniä, kasveja ja lahottajia, joiden ulkonäkö on ihmisen mittapuulla vähäinen tai pieni, mutta rooli koko systeemissä suuri.

Otto Karvonen: *Kuin kaikkialla virtaava vesi*
Oulun oikeustalo
Yleinen taidekilpailu, tilausteos 2021.

Hienovarainen teoskokonaisuus sijoittuu Oulun oikeustalon odotusaulaan ja istuntosaleihin. Teosta varten taiteilija valokuvasi pohjoisen jokia ja auringon välkettä niiden pinnalla. Valokuvista työstettiin graafisia kuvioita, jotka toteutettiin valkokullalla suoraan tilojen seiniin. Käsityönä toteutettu pinta on elävä ja valoa vaihtelevasti heijasteleva.

Kai Rentola: *Loputon kuva*
Oulun oikeustalo
Yleinen taidekilpailu, tilausteos 2021.

Graafiseen teoskokonaisuuteen kuuluvat osat: *Lohipato, Kaupunki, Perämeri, Nauhat, Kevätpellot* sekä *Tuli ja vesi* sijoittuvat oikeustalon istuntosaleihin sekä yhteen sivuaulaan. Teoksen nimi että konsepti perustuvat kuvan jatkuvuuteen. Teokset ovat maisemallisia panoraamoja, jotka viittaavat paikalliseen ympäristöön, mutta eivät suoraan esitä mitään tiettyä paikkaa.

Jarno Vesala: *Ei tavoitettavissa 1.1.23-*
Joensuun virastotalo
Tilausteos 2022.

Virastotalon pääsisäänkäynnin aulatilaan sijoittuva installaatio muodostuu punaisen ilmapallon kattoon kohottamasta ihmishahmosta sekä pilviheijastuksesta. Yllättävän teoksen luomat tunnelmat muuttuvat eri vuorokaudenaikoina ja eri kulmista katsottuna. Teos näkyy aulan lisäksi myös ulkoa suuren lasisen julkisivun läpi.

Vuoden 2023 aikana tekeillä olleet tilausteokset:

Emma Helle ja Inka Nieminen, Valtion vierastalo, Helsinki, valmistuu 2024
Pekka Niittyvirta ja Jari Silomäki, Rajavartiolaitoksen sotilaskodin uudisrakennus, Imatran Immola, valmistuu 2024
Virpi Kanto, Valteri-koulu, Mäntykangas, Kuopio, valmistuu 2024
Tuula Lehtinen, Kansallismuseon uudisrakennus, Helsinki, valmistuu 2027
Camilla Vuorenmaa, Lagmansgårdenin koulukoti, Pietarsaari, valmistuu 2025

K I L P A I L U T

Kuluvan vuoden aikana järjestettiin yksi taidekilpailu.

Yleinen taidekilpailu Kansallismuseon uudisosaan, Helsinkiin, 8.12.2022–3.4.2023

Kilpailun tavoitteena oli löytää ideoita toteutettavasta teoksesta tai teossarjasta Kansallismuseon uudisosaan, joka valmistuu arviolta vuonna 2027. JKMM Arkkitehtien suunnitteleman itsenäisen rakennuksen uudet tilat sijoittuvat pääosin maan alle. Kilpailuteoksen tulee olla paikkasidonnainen ja pysyväisluonteinen ja se voi sijoittua pihapuistoon, sisätilaan, molempiin tai näiden välille. Tavoitteena on, että teos osaltaan luo uudisosan identiteettiä ja tukee rakennuskokonaisuuden yhtenäisyyttä.

Taidekilpailun järjesti Kansallisgallerian yhteydessä toimiva valtion taideteostoimikunta yhdessä Suomen kansallismuseon, Senaatti-kiinteistöjen ja Museoviraston kanssa. Kilpailu oli kaksivaiheinen. Ensimmäinen vaihe oli yleinen ideakilpailu, johon lähetetyistä ehdotuksista palkintolautakunta valitsi 4 ehdotusta kilpailun toiseen vaiheeseen, joka järjestettiin 10.5.–12.9.2023. Jatkoon pääsivät Atso Airola & Leon Hidalgo, Otto Karvonen, Hanna-Kaisa Korolainen ja Tuula Lehtinen. Kilpailun voittajaksi valittiin Tuula Lehtisen *Lähdevettä 1*, johon kuuluu kaksi uudisrakennuksen eri tiloihin sijoitettavaa keramiikkamosaiikkia. Ehdotuksen ansiona pidettiin sitä, miten metallin sävyissä välkehtivät teokset luovat monumentaalisen ja maalauksellisen kokonaisuuden. Yleisö sai äänestää omaa suosikkiaan finalistien ehdotuksista. Eniten ääniä sai Hanna-Kaisa Korolaisen teosehdotus *Armas aika*.

4 VALTION TAIDETEOSTOIMIKUNNAN KOKOELMAN HOITO

Teoksia kunnostettiin ja kehystettiin pitkäaikaislainaustoimintaa varten yhteensä 70 800 eurolla. Suurin konservointi- ja huoltokohde oli Johanna Rytkölen tilausteos *Riimumuuri*, 1993. Teos sijaitsee Tampereen pääpoliisiaseman ulkotilassa. 2,10 metriä korkea ja 14 metriä leveä muuri, jossa eri värillisistä klinkkerilaatoista tehdyt kuviot esittävät taiteilijan aikaisempien veistosten siluetteja violetissa virrassa. Lisäksi teokseen kuuluu värilliset ajoportit muurin molemmissa päissä. Teos puhdistettiin, kuvioita reunustavat saumat uusittiin, halkeamat ja reiät korjattiin, irronneet kaakelit kiinnitettiin ja portit huoltomaalattiin. Mittavasta konservointityöstä vastasi Konservointi Helle.

Myös Kristiina Nyrhisen *Ikkunatekstiilit*, 1985 -teokselle tehtiin rakenteiden ja pinnan kokonaisvaltainen puhdistus ja konservointi. Teoksen materiaalit ovat puuvilla ja verkkolanka. Teos koostuu kymmenestä 356,5 x 100 x 4,2 cm ja kuudesta noin 340,5 x 100 x 4,2 cm paneelistä. Teos palautettiin takaisin Korkeimman hallinto-oikeuden suureen istuntosaliin Helsingissä rakennuksen peruskorjauksen jälkeen. Konservoinnista vastasi Osuuskunta Konservointi ja Restaurointi Kollaasi.

Kuluvan vuoden aikana jatkettiin vielä teosinventointityötä, joka aloitettiin syksyllä 2018. Huonokuntoisuuden tai kadonneeksi toteamisen vuoksi kokoelmasta poistettiin yhteensä 45 teosta vuoden aikana.

5 TEOSSIJOITUKSET

Toimintavuoden aikana talletettiin 30:een valtion virastoon, laitokseen tai yliopistoon yhteensä 632 teosta:

A-Kruunu, Helsinki (9 teosta)
Helsingin hallinto-oikeus (107 + 24 teosta)
Helsingin käräjäoikeus (4 teosta)
Helsingin yliopisto, Kumpulan kampus, Chemicum-rakennus (2 teosta)

Helsingin yliopisto, päärakennus (28 teosta)
Helsingin yliopisto, Unioninkatu 37 (10 teosta)
Helsingin yliopisto, Viikin kampus, E-rakennus (2 teosta)
Kansalliskallio, Saarisen talo, Helsinki (1+7 teosta)
Korkein oikeus, Helsinki (1+1 teos)
Länsirannikon koulutus Oy WinNova/Metsä- ja luontoala, Kullaa (10 teosta)
Markkinaoikeus, Helsinki (26 + 5 teosta)
Niuvanniemen sairaalan hallintorakennus, Kuopio (15 teosta)
Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oulu (58 teosta)
Solidium Oy, Helsinki (7 teosta)
Suomen Akatemia (13 teosta)
Turun hovioikeus (4 teosta)
Turun yliopisto, Arcanum-rakennus (50 teosta)
Turun yliopisto, Medisiina-rakennus (37 teosta)
Työtuomioistuimien keskus, Helsinki (31 + 1 teosta)
Ulkoministeriö, Mumbain virka-asunto (7 teosta)
Ulkoministeriö, Riadin suurlähetystö, virka-asunto ja kanslia (13 teosta)
Ulkoministeriö, YKE virka-asunto (9 teosta)
Ulkopoliittinen instituutti, Helsinki (9 teosta)
Valtakunnan sovittelijan toimisto, Helsinki (13 teosta)
Valtioneuvoston kanslia, Aleksanterinkatu 7, Helsinki (4 teosta)
Valtioneuvoston kanslia, Eteläesplanadi 4, Helsinki (3 teosta)
Valtioneuvoston kanslia, Hallituskatu 3 (3 teosta)
Valtioneuvoston kanslia, Meritullinkatu 8 (108 + 2 teosta)
Valtioneuvoston kanslia, Valtioneuvoston juhlahuoneisto (6 teosta)
Valtioneuvoston kanslia, Valtioneuvoston linna, Helsinki (2 teosta)

Sijoituspaikoista on palautunut vuoden aikana yhteensä 654 teosta. Valtion taideteostoimikunnan teoksista on noin 49 % tällä hetkellä talletettuna.

6 TEOSNÄYTTELYLAINAT

Valtion taideteostoimikunnan kokoelmasta lainattiin toimintavuoden aikana yhteensä 9 teosta:

Näyttely:

Riitta Helevä: Lauluni-retrospektiivi, Oulun taidemuseo 11.2.-6.8.2023

Teokset:

Riitta Helevä: Pellolla I (B 230/88)

Riitta Helevä: Ruususolmu (V-1997-250-VE)

Näyttely:

Überhund – Taiteen kiehtovat koirat, Kouvolan taidemuseo, 2.2.2023 – 30.4.2023

Teokset:

Jyri-Pekka Juntunen: Ylpeys ja ennakkoluulo (V-2009-23)

Elina Ruohonen: Try me (V-2011-56)

Elina Sarlin: Nurkka (V-2020-110)

Näyttely:

MOA 23 – Master of Arts 2023, Suomen valokuvataiteen museo, 27.1.-12.3.2023

Teokset:

Carl Victor Wingren: Gloop 4 (V-2022-170)

Carl Victor Wingren: Gloop 5 (V-2022-171)

Näyttely:

Überhund – Taiteen kiehtovat koirat. Jyväskylän taidemuseo, 5.5.2023 – 5.10.2023

Teokset:

Jyri-Pekka Juntunen: Ylpeys ja ennakkoluulo (V-2009-23)

Elina Ruohonen: Try me (V-2011-56)

Elina Sarlin: Nurkka (V-2020-110)

Näyttely:

Überhund – Taiteen kiehtovat koirat. Mikkelin taidemuseo, 13.10.2023 – 28.1.2024

Teokset:

Jyri-Pekka Juntunen: Ylpeys ja ennakkoluulo (V-2009-23)

Elina Ruohonen: Try me (V-2011-56)

Elina Sarlin: Nurkka (V-2020-110)

Näyttely:

Kuvan kutojat - Neljä näkökulmaa moderniin suomalaiseen kuvakudokseen. Rovaniemen taidemuseo, 24.11.2023–18.2.2024

Teos:

Ariadna Donner: Kajo (V-2006-98)

Näyttely:

Elektronmusikstudion – konst, teknik och politik, 1.12.2023 – 1.9.2024. Scenkonstmuseet, Tukholma

Teos:

Erkki Kurenniemi: Dimi-O (V-2014-93)

7 TEOSLISTA

ks. erillinen liite

VALTION TAIDETEOSTOIMIKUNTA**Toimintakertomus 2023****Verkkójulkaisu**

Toimittaja: Eija Aarnio

www.valtionaideteostoimikunta.fi